

Ægteffab, som med et vist bestemt Forbehold skulde være saalange som de levede, da maatte de heller ikke opløse det, og det kan jo Kirken ikke gjøre og ikke udføre saalange som ikke de, der høre til den, ere fri for at hvad Kirken gjør skulde have Indskydelse paa deres borgerlige Rettigheder. Det er først da, naar der ikke hører til et borgerlig Ægteffabs Gyldighed nogen kirkelig Tilladelse eller nogen kirkelig Høitidelighed, da først er det, at ligesom da paa den ene Side Staten med al Ret kan sige, af hvilke Grunde den vil tilstede Skilsmisse mellem Ægtefolk, saaledes bliver Kirken ogsaa fri til at kunne bestemme, paa hvilke Vilkaar den vil indrømme den kirkelige Betsignelse, hvorvidt den kan beholde de Medlemmer i sig, som, efterat have modtaget saadan Betsignelse, gif hen, og igjen forlangte hvad man maatte kalde for en skjodesløs og ugudelig Opløsning af deres Ægteffab.

Jeg haaber, at Exemplet, som ligger os saa nær, vil have gjort det klart, at det er ogsaa en Nødvendighed for Folketirken, førend den kan give sig en Forfatning, at dens Stilling til Staten eller det borgerlige Selskab maa være saaledes bestemt, at den er befriet fra de borgerlige Hensyn, der ellers ville gjøre den til, hvad den som Statskirke var, et ligefremt Medlemskab i Statens Haand; see, derfor kan jeg ikke være enig med Ministeren om, at at det skulde være nødvendigt at faae en Kirkeforsamling, førend vi bestemte denne Kirkes saavel som ethvert Kirkesamfund's Forhold til det borgerlige Selskab; thi det er jo ikke Andet efter den Vel, Grundloven har viist os, end at vi gjøre dem alle frie. Vi gjøre dem frie derved, at vi ikke lade, hvad der kaldes Forseelse hos dem medføre nogen borgerlig Straf eller noget Skaar i borgerlig og politisk Rettighed. Men derimod er det jo vistnok, at der kan behøves en Raadsførelse, og det en saa almindelig som vel muligt; der kan vel behøves en saadan Raadsførelse, dersom der af den gamle Statskirkes Ruiner virkelig skal opstaae Noget, der med Rette kan føre Navn af en Folketirke. Det kan vel behøves, naar vi huske, hvad vi dog aldrig maae glemme, at, hvad vi have kaldt den danske Kirke hidtil, var et Tvangssamfund, hvor der var Straffe-

love, og strenge Straffelove, for at forlade den, at der var strenge Straffelove for ikke at deeltage i disse og hine Kirkestikke o. s. v. Under disse Omstændigheder var det jo det Latterligste af Verden, om vi vilde sige, at alle de, der saaledes af Tvang ere blevne regnede til Kirken, at de virkelig udgjøre et Kirkesamfund, næsten ligesaa stort som hele Folket, og at det er dets Rettigheder, vi skulle see paa, og dets Tankegang, vi maae tage i Betragtning, ogsaa da, naar vi betragte alle Kirkesamfund's Forhold til det borgerlige Selskab; thi der er jo ikke — og det bør jo dog være det første ved ethvert kirkeligt Samfund — noget frivilligt Samfund, som er kjendeligt paa sin skrevne eller trykte Bekjendelse, paa sin høitidelige Erklæring, hvorefter vi kunne dømme, i hvad Stilling vi skulle sætte det til Staten, — som sagt, noget Saadant er der ikke, og der behøves derfor al den Raadsførelse, som er mulig, for at der kan blive et saadant. Og da hertil kommer, at der skal gives en Lov om Kirkens Forfatning, hvad jeg nu finder at være et uheldigt Løfte, men da det nu engang er givet, skal det ogsaa indfries, saa seer jeg ikke mindste Grund til, at Rigsdagen skulde nægte vedkommende Minister en passende Sum til at forberede et saadant Lovforslag, og da navnlig den ærede Minister har erklæret, at han hverken lægger Vægt paa Navnet Kirkeforsamling, som han meget mere finder upassende, eller lægger Vægt paa den Sum, som først var foreslaaet, saa skal jeg gjerne stemme saavidt med Ministeren, at jeg stemmer for de af Mindretallet foreslaaede 5000 Rbd. til at forberede en Lov om Folketirkens Forfatning (Bravo!).

Minister **Clausen**: Det ærede Fleertal i Udvalget, som har udtalt sig mod Hensigtsmæssigheden af en Kirkeforsamling, har ikke begrundet denne sin Formening. Jeg har derfor søgt at tydeliggjøre mig de forskellige Betragtninger, som kunne antages at gjøre sig gjældende mod denne Hensigtsmæssighed, ved at eftersee de Uttringer, som ved tidligere Leiligheder ere faldne med Hensyn til dette Spørgsmaal. Det er klart, at Spørgsmaalet om en saadan Forsamlings Hensigtsmæssighed eller U hensigtsmæssighed griber ind i den hele